

פרוטוקול מס' 92

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', ה' באדר תשל"א - 2.3.1971, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

	-	י. ישעיהו
		א. אבקוריון
		ד. ארזי
		מ. ברעם
		ש. י. גרוס
הצביע במקום ח"כ ביבי	-	צ. גרשוני
במקום ח"כ הראל	-	י. הורביץ
הצביע במקום ח"כ עופר	-	י. הרדי
		א. זילברברג
		א. חביבי
		י. גבון
		י. נחושתי
		מ. נסים
		צ. צימרמן
		א. רזיאל-נאור
		י. רפאל
הצביע במקום ח"כ צימרמן	-	י. תמיר

מוזמנים:

יושב-ראש הכנסת	-	ד. ברקת
מזכיר הכנסת	-	ח. ליאור
סגן מזכיר הכנסת	-	ק. ארן
חבר-הכנסת	-	ש. תמיר
חשב הכנסת	-	ג. בר-יוסף
גזברות הכנסת	-	י. למברגר
יועץ משפטי של הוועדה	-	ז. שר
משרד המשפטים	-	א. בר-זכאי

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: ג. רינגלר (נאסח היום 4.3.71)

א. חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 7), תשל"א-1971; סדר-היום:

ב. השגות לתיקון התקנון - פרק הצעות לסדר-היום. (השגות חבר-הכנסת תמיר לסעיפים: 71ה, 71ו);

ג. ערעורם של חברי-הכנסת רזיאל-נאור וקלינגהופר על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים על אי הכרה בדחיפות הצעתם לסדר-היום בנושא: "הודעת נשיא ארצות-הברית בדבר המזרח התיכון".

הי"ד ר"י ישעיהו:

אני פותח את הישיבה.

עלינו לדון כסעיף ראשון בישיבה זו בעדעור של סיעת גח"ל על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתם בנושא: הודעת נשיא ארה"ב בדבר המזרח התיכון. יושב-ראש הכנסת יגיע מאוחר יותר לישיבה ונדחה את הדיון בנושא זה להמשך הישיבה.

א. חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 7), תשל"א-1971

הכנסת העבירה בקריאה ראשונה את חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 7), תשל"א-1971. החוק מדבר על תוספת משפחה ותוספת יוקר ומסמ"ך את ועדת הכנסת לקבוע את שיעורי התוספות כפי שתמצא לנכון. כן מוצע לקבוע כי על החלטת ועדת הכנסת בעניינים אלה תימסר הודעה בכנסת והיא תפורסם ברשומות.

שמענו מפי חשב הכנסת כי עם אישור החוק בקריאה שלישית בכנסת צריך להודיע מייד על גובה התוספת, אחרת יוכל להיווצר מצב שחברי-הכנסת לא יקבלו כל תוספת, כי תוקפת של התסעיפים הקודמים יפוג.

ס. ברעם:

ביקשת ממך שר שיביא היום נוסח החלטה לגבי גובה תוספת המשפחה ותוספת היוקר ונוכל לקבל את ההחלטה היום. מר שר יגיע לוועדה בהמשך הישיבה.

הי"ד ר"י ישעיהו:

אני מציע שאם נחוצה החלטה נחליט להמשיך על-פי ההוראות הקיימות עד שהחוק יאושר בקריאה שלישית בכנסת.

י. הורביץ:

מדוע עלינו להחליט בעצמנו על שיעורי תוספת היוקר? מדוע לא נסתמך על המקובל לגבי עובדי המדינה?

אני מציע במקום סעיף קטן (א) יבוא: "לחבר הכנסת תשולם, תוספת היוקר ותוספת המשפחה בשיעורים המקובלים לגבי עובדי המדינה".

א. אנטוניו:

אני מציע שאנחנו כרגע נאשר את החוק ומיד לאחר הקריאה השלישית נקבע את שיעורי התוספות.

ר. ארזי:

אני חושב שלוועדה יש תפקיד אחד והוא לעבור על החוק, לאשר אותו, או לא לאשר אותו, או להכניס תיקונים בחוק, ואין הדבר תלוי בשום החלטות אחרות. לאחר שהחוק יאושר בכנסת תחליט הוועדה על שיעורי התוספות. כל עוד אין החלטות אחרות - חלות ההחלטות הקיימות.

לגבי הנוסח של סעיף 3 יש לפרט שתוספת משפחה תשולם לחבר הכנסת שהוא בעל משפחה. כך היה כתוב גם בחוק הקודם. אני מציע לכתוב: "בנוסף למשכורת שתשולם לחברי-הכנסת על-פי סעיף 2, תשולם לו תוספת יוקר, ולבעלי משפחה - תוספת משפחה, בשיעורים שתחליט עליהם ועדת הכנסת".

כן מציע אני שנכתוב את תאריך כניסת החוק לתוקפו: "החוק יכנס לתוקפו ביום.....".

ז. שר:

להצעתו הראשונה של חבר-הכנסת ארזי בענין תוספת פירוט שתוספת המשפחה תשולם לחבר-הכנסת שהוא בעל משפחה: אני חושב שתוספת זו תגרע ולא תוסיף, כי אינני יודע מה זה "בעל משפחה". בחוק הקודם הגדירו מי הוא בעל משפחה. אם תגדירו מי יהיו בגדר "בני משפחה" לצורך סעיף זה תצמצמו את סמכותה של הוועדה. אני הבנתי שהוועדה איננה רוצה לצמצם את סמכותה והיא רוצה להיות הקובעת בענין זה. ועדת הכנסת תקבע שלחבר-הכנסת שאין אשה ואין ילדים הוא לא יקבל תוספת משפחה. נניח שבעוד כמה זמן ישלמו תוספת משפחה להורים זקנים, אם תגדירו מי הם בני משפחה לא תוכלו לשלם להורים זקנים, כי תאמרו שבעל משפחה אינו בעל משפחה של ההורים.

ז. שר:

דוגמה נוספת: הגדרת "בעל משפחה" לא תחול על גרוש החייב לשלם מזונות לילדו הנמצא ברשות אשתו הראשונה.

לגבי הצעתו השנייה של חבר-הכנסת ארזי להוסיף את תאריך תחילת החוק: הצעה זו אינה עוזרת, כי אינכם רוצים להחליט היום. מבחינה משפטית תיאורטית אתם יכולים גם לא להחליט בשבוע הבא. ההחלטה היא החלטה מותנית ועשינו זאת כבר לגבי חוק גימלאות לנושאי משרה ברשות השלטון. באותו חוק וכן בחוקים אחרים אם ההוראה נקבעה בחוק עצמו כתוב שם שכל זמן שלא יחולו כללי החוק - יחולו הכללים של העבר.

לגבי הויתור הכללי באשר לפרוצדורה: עד עתה תמיד כאשר הובא חוק הסמכה שהשאר אחריו חלל ריק למעשה קבעה הוועדה באותו שלב את הצעת ההחלטה שבכוונתה להגיש לכנסת. היו דברים מעולם שנקבע שתחילתו של החוק יהיה ביום קבלתו בכנסת ומייד הוגשה הצעת החלטה, כגון: בחוק גימלאות לנושאי משרה ברשות השלטון. אני מביין שכאן דעת רוב החברים להחליט רק על ההסמכה ולא לגופו של דבר. עשוי להיווצר מצב שבגלל נימוק זה או אחר ההחלטה תידחה. אם תקבל החלטה שלא להחליט היום יש להוסיף סעיף האומר: כל עוד לא יוחלט לפי הסמכות החדשה לפי סעיף 3, תשולם לחבר-הכנסת תוספת משפחה ותוספת יוקר לפי סעיפים 3 ו-3א של החוק הקיים, אחרת ייווצר מצב שבחודש הבא יקבלו חברי-הכנסת רק שכר יסוד.

ס. נסים: אני מציע למחוק את האות "ב" במלה "בנוסף" - שיהיה כתוב "נוסף".

אני מציע לכתוב: "נוסף למשכורת שתשולם לחבר-הכנסת על-פי סעיף 2, תשולם לו תוספת יוקר בשיעורים שתחליט עליהם ועדת הכנסת. לחבר-הכנסת בעל משפחה תשולם תוספת משפחה בשיעורים שתחליט עליהם ועדת הכנסת."

הינר י. ישעיהו: חבר-הכנסת נסים שמע מה שאמר מר שר לגבי הספק בענין תשלום מזונות אם נוסף את המלים "בעל משפחה".

ס. נסים: אם כך אני מציע שביום ג' הבא תחליט הוועדה על כך.

א. רוזיאל-נאור: אני מציעה להשתמש במושגים: "תוספת יוקר" ו"תוספת משפחה" ב"הא" הידיעה, כי אלה אינם מושגים חדשים והכל יודעים מהי תוספת משפחה ולמי מגיע תוספת משפחה. ייכתב: "תוספת היוקר" ו-"תוספת המשפחה".

ז. שר: הצעת חברת-הכנסת רוזיאל-נאור קולעת למטרה יותר מההצעה להוסיף: "בעל משפחה". אילו ניתן לי הייתי מציע לשנות מעט את נוסח הסעיף. אני מציע לכתוב: "לחבר-הכנסת תשולם, בנוסף למשכורתו לפי סעיף 2, תוספת היוקר ותוספת המשפחה בשיעורים שתחליט עליהם ועדת הכנסת".

ס. ברעם: אני מציע שבאותו יום בו יתקבל החוק בקריאה שלישית בכנסת תתכנס ועדת הכנסת לחצי שעה ותנסח את ההחלטה בדבר שיעורי התוספות.

ג. בר-יוסף: רצוני להסב תשומת ליבכם לכך שאם ייכתב שתוספת היוקר לחברי-הכנסת תשולם כפי שמשלמת לעובדי המדינה - שכרם של חבר-הכנסת יפחת ב-140 ל"י, כי חברי-הכנסת מקבלים שתי תוספות יוקר כיוון שתוספת היוקר הראשונה לגבי עובדי המדינה נכללת בשכר ואילו לחברי-הכנסת לא צירפו את תוספת היוקר הראשונה לשכר.

הינר י. ישעיהו: עלינו לאשר עתה את החוק ועם קבלת החוק בכנסת נתכנס כדי לדון בהחלטה לגבי שיעורי התוספות, כי לא תהיה זו החלטה קלה ומהירה.

ה צ ב ע ה

1 - בעד הצעת חבר-הכנסת הרוביץ
נגד - רוב

הוחלט: לדחות את הצעתו של חבר-הכנסת הרוביץ המציע במקום סעיף קטן (א) לכתוב: "לחבר-הכנסת תשולם, תוספת היוקר ותוספת המשפחה בשיעורים המקובלים לגבי עובד המדינה".

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שהוצעה על-ידי הגב' רזיאל-נאור ונוסחה על-ידי היועץ המשפטי מר שר - רוב
נגד - אין

הוחלט: במקום סעיף קטן (א) יבוא: "לחבר-הכנסת תשולם, נוסף למשכורתו לפי סעיף 2, תוספת היוקר ותוספת המשפחה בשיעורים שתחליט עליהם ועדת הכנסת.

לאשר את חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 7), תשל"א-1971, בתיקון הנ"ל.

הסתייגות לחבר-הכנסת הרוביץ.

ב. השגות לתיקון התקנון - פרק הצעות לסדר-היום

ש. תמיר:

סעיף 71ה:

לסעיף קטן (א) אני מציע שיכתב: "יושב-ראש הכנסת והסגנים" ולא "יושב-ראש הכנסת" בלבד. אם יושב-ראש הכנסת והסגנים קובעים איזו הצעה דחופה ואיזו לא, מדוע שויסקרציה זו לא תהיה נתונה להם? זוהי סמכות מאוד רחבה להוריד ממליאת הכנסת מכלול די עשיר של נושאים: בטחון המדינה, יחסי חוץ ופעולות כלכליות בינלאומיות. לכן מציע אני שסמכות זו תהיה נתונה גם לסגני יושב-ראש הכנסת.

אני מציע שהתייעצות תהיה גם עם מציע ההצעה, כי כותרת ההצעה ומלות הלואי אינן יכולות להוכיח את מהות ההצעה. אפשר לשוחח עם מציע ההצעה 5 דקות בפגישה בארבע עיניים ולהבהיר דברים שבהעדר השיחה לא היו מובהרים. אני מציע שכאשר באים להוריד הצעה מסדר-היום במליאת הכנסת, או להעבירה לוועדה, יזמינו את מציע ההצעה, ישמעו אותו ולאחר מכן יחליטו.

כן מציע אני להתייעץ גם עם שר הבטחון. הנסיון שלי בשנים האחרונות הראה ששר הבטחון משתמש פחות בנפנוף של טעמי בטחון מאשר אנשים אחרים שלא בדיוק מופקדים על ענייני הבטחון.

אני מתנגד באופן מוחלט לתוספת: "ביחסי החוץ שלה או בפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות" שהיא החומרה המרכזית בסעיף קטן זה. כל דבר עשוי לפגוע ביחסי החוץ. לאמיתו של דבר אם תקראו את מה שאמרה ראש הממשלה לאחרונה - שורה שלמה של פרסומים הפוגעים ביחסי החוץ, וזה המחיר שאנו משלמים עבור הדמוקרטיה. כל דיון במליאה יכול לפגוע ביחסי החוץ או בפעולות בינלאומיות כלכליות, אם כך מה נשאר לדיון בכנסת? אני חושב ששורה של דיונים ויזמות שבאו מהאגף השמאלי של הבית הזה החלישו את מעמדה של הזירה בישראל, התבטאויות מסוימות בבית הזה ומחוץ לבית גרמו לכך. שר החוץ יכול להגיד שעצם הדברים שאמר חבר-כנסת פלוני מזיקים, זה אינו נימוק. באשר לפעולות כלכליות בינלאומיות חסויות: כל עיסקה כלכלית היא חסויה. סעיף זה אומר שהכנסת ומליאתה יתחילו לפעול לפי מושגי המחשבה של הסובייט העליון. אם גם בנושאים אלה אי-אפשר יהיה לקיים דיון - גמרנו.

ש. תמ"ר:

כך מציע אני להוסיף סעיף קטן (ד) בו יאמר: "הוכרה כדחופה הצעה של חבר-כנסת, והוחלט כי יתקיים הדיון בהצעה בוועדה, לפי סעיף 17(א), ישתתף חבר-הכנסת המציע בכל דיוני הוועדה, בהצעה שהגיש". לדוגמה: אתה מציע הצעה לסדר-היום על הפיצוץ במחנה יהודה, ההצעה עוברת לדיון בוועדת החוץ והבטחון ומופיע חבר-הכנסת שהעלה את הנושא לדיון. יושב-ראש הוועדה מבקש את מציע ההצעה להסמיע הצעתו, אומר לו: שמענו הצעתך ועתה צא. זה ני מסור לדיסקרציה של יושב-ראש זה או אחר. אני מציע לא רק שהחבר יוכל להשאר, אלא גם להשתתף בדיון. אי-אפשר לומר לו: שמענו דבריך גם במליאה ואתה יכול לצאת. זהו מעמד משפיל מאוד. אינני הולך לוועדת החוץ-והבטחון כי אינני מוכן להשפלה זו. מצב זה צריך להיפסק ויש לאפשר לחבר המציע להשתתף בכל הדיון.

סעיף 171:

אני מציע למחוק את המלים: "בהתחשב עם גודל הסייעות שעמן נמנים בעלי ההצעות ובמקומן לכתוב: "ההצעות עצמן יועלו על פי הסדר בו הוגשו ליושב-ראש".

הוסבר לי שההצעות הרגילות יקבעו לא לפי גודל הסייעות, אלא שסייעה אחת לא תעלה 3 הצעות שלה באותו יום ולסייעה אחרת לא תהיה ההזדמנות להעלות הצעה. השאלה היא מהו הניסוח החדש ואני מבקש שכאשר הנוסח החדש יהיה מוכן יותן לי להסתמך עליו.

היו"ר י. ישעיהו: אם יהיה נוסח חדש - הנוסח יבהיר פירושו זה, ואם לא יהיה נוסח חדש אני אבהיר.

פירוש זה מעל בימת הכנסת.

לפירושו מעל בימת הכנסת אין חשיבות מבהינה משפטית כל עוד הוא אינו בכלל

ש. תמ"ר:

בסעיף עצמו.

היו"ר י. ישעיהו:

כיוון שיושב-ראש הכנסת הגיע נפסיק הדיון כאן ונתחיל בדיון על הנושא שצוייכים היינו לדיון בו כסעיף ראשון בסדר-היום.

ג. ערעורם של חברי-הכנסת רזיאל-נאור וקלינגהופר על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים על אי הכרה בדחיפות הצעתם לסדר-היום בנושא: "הודעת נשיא ארה"ב בדבר המזרח התיכון"

יושב-ראש הכנסת העביר אלינו את הערעור ועלינו להחליט בו.

א. רזיאל-נאור:

הגשנו הצעה לדון בהודעתו של נשיא ארצות-הברית בענין המזרח-התיכון וביקשנו את יושב-ראש הכנסת והסגנים להכיר בדחיפותה של ההצעה הזאת. בקשה זו לא נתקבלה. אנו מערערים על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים על שלא הכירו בדחיפות הצעתנו לסדר-היום. נראה לי שהדחיפות בוורה מאוד. יש שוני רב, ניכר ובולט בין ההתייחסות וההתבטאויות נשיא ארצות-הברית לגבי המצב במזרח התיכון וישנה חדה רבה. דחוף לדון בנושא זה כבר עתה בטרם יתרחשו כל מיני דברים הלוטטים בערפל, וחשוב לדון בנושא מייד עם השמעת הדברים הללו כדי שלא ייווצר הרושם שהדברים הם בלתי חשובים. חשוב לדון בנושא זה משום שאנו שומעים אינפורמציה ופירושים לאינפורמציה מעיתונים וגופים שונים בעולם וזהו נושא המעסיק מספר לא מבוטל של בני אדם וגופים בכבדים ואילו הכנסת עומדת מן הצד. זה לא טוב להחלטות ולעם. העם לא צריך לחיות בשאננות ואסור להרדים את עירנותו. אנו עדים לתופעות מרנינות לב שהן תוצאה של עירנות ושינוי השיטה משאננות לעירצות - לדוגמה: יהודי ברית-המועצות. אנו סבורים שהשאננות היא אחד האויבים הגדולים של דעת הקהל ודעת הציבור ויכולת וכושר העמידה בכל הבחינות ובכל הכיוונים; כושר העמידה בו יכוח, כושר העמידה לגבי אורך רוח וגם כושר העמידה בצנא. אם החזית מרגישה שהעורך חזק היא חזקה יותר.

היטב חרה לנו שיושב-ראש הכנסת והסגנים לא קיבלו את בקשתנו להכיר בדחיפות ההצעה. על-פי התקנון מביאים אנו

א. רזיאל-נאור:

את הנושא לכאן. נראה מוזר שנושא זה אינו דחוף ואילו נושאים אחרים כן דחופים. אני יודעת על הנמקות שנשמעו ועל תופעות שהתרחשו במליאה כתוצאה מההנמקות. זוהי הכנסת וזו המליאה, יש לנו מה שיש לנו ועלינו להיות עם זה.

על כן מתכבדת אני להגיש בשם סיעתי את הערעור על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים על שלא הכירו בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "הודעת נשיא ארצות-הברית בדבר המזרח התיכון" ואני מבקשת שהוועדה תשקול ותכריע בדבר.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: שתי הערות: א) אני מתפלא על חבר-הכנסת נחושטן, אולי משום שהוא חבר-הכנסת חדש, שהוא בא בטענות אלינו על אשר אישרנו הצעה שהציעה סיעתו ונתקבלה לא על-ידי הסיעה שלו בלבד. אם הסיעה שלו תחליט לוותר על הדחיפות אני אבדוק את הדבר הזה ואולי אושפע.

ב) אני נאחז בדוגמה שניתנה פה לגבי יהודי ברית-המועצות. הוגש פה ערעור על כך שבמקרה אחד לא הכירו יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעה בענין יהודי ברית-המועצות, אין לנו חלוקים בענין זה וכולנו שותפים לו, אמרנו שאסור לנו להפוך את הענין הזה לנושא יום יומי משום שהוא יאבד את האפקטיביות הפוליטית והפסיכולוגית שלו. ועדת הכנסת קיבלה את דעת יושב-ראש הכנסת והסגנים וכאשר הגיעה השעה לא צריך היה לדחוק בנו, הוחלט על כך בלילה ועשינו זאת.

הוא הדבר לגבי ענין זה. המצב המדיני שלנו נזיל ביותר. אנו עוסקים בבעיה קשה ומסובכת ועלינו לכלכל דברים אלה בתכונה ואחריות. ב-17 בפברואר דנה הכנסת דיון מלא בענינים מדיניים והיא לא החליטה להסיר מסדר-היום, היא העבירה את הנושאים לדיון בוועדת החוץ-והבטחון אשר דנה בזה כמעט בכל ישיבה. ב-21 בפברואר, לאחר ישיבת הכנסת, קיבלה הממשלה החלטה מפורשת לגבי שתי נקודות הנוגעות לנאומי של הנשיא ניקסון. בהודעה נאמר שיש פער רב בנושאי הגבולות והפליטים וכן שישראל לא תשוב אל קוי שביתת הנשק מה-4.6.67. אלה הם שני עיקרי הדברים בנאומי של הנשיא ניקסון והממשלה השיבה על דברים אלה תשובה ברורה. אילו היה חשש למפנה במדיניות הממשלה אז היה מקום לחשוב על דיון בנושא זה. מזכיר הממשלה הודיע לנו בפירוש (ואין זה נושא לדיון בוועדה) שהנושא עומד לדיון אינטנסיבי ביותר בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות-הברית. הוא הוסיף ואמר שיש סכנה שהעלאת הנושא הזה עלולה לגרום נזק מדיני. סיעת גח"ל איננה חייבת לקבל את שיקולי הממשלה, היא יכולה לטעון אחרת, אך מבחינה מעשית עלינו לשאול את עצמנו: מה נועיל בדבר. אנו יוצרים מוקד מופרז לענין ואז יכולה להיות ההצעה הסבירה להסיר את ההצעה מסדר-היום ולהעבירה לוועדת החוץ-והבטחון, אז מה הועילנו בענין זה?

לא נאחזנו בצד הפורמלי האומר שנושא שנידון במשך החודש אין חוזרים לדון בו. נדמה לי שיש אצלנו דיונים רציניים מאוד בכל נושא ונושא בלי קשר מי המציע את הנושא, בין אם זו סיעה קטנה, או סיעה חשובה כסיעת גח"ל.

אינני רואה שעל-ידי ויכוח בנושא זה אנו באים למנוע מחדל. ממשלת ישראל קבעה את עמדתה ולדעתנו אין כל הצדקה לוויכוח דחוף; משום כך סברנו שיש לדחות את ההצעה הדחופה לסדר-היום.

מ. נסים: בכל הדרת הכבוד אינני יכול לקבל את נימוקי יושב-ראש הכנסת והסגנים שהושמעו על-ידי יושב-ראש הכנסת, כי צנין הדחיפות אין לו כל קשר לשאלה אם הנושא מביא או לא מביא נזק. הממשלה תשקול אם הודעה שלה יכולה לגרום נזק, אם לאו, אבל פה מדובר בסיעת האופוזיציה הגדולה שמגישה הצעה לסדר-היום בענין שהוא קרדינלי. אנו צריכים לראות בעין פקוחה דבריו של הנשיא ניקסון שמהווים סתירה ברורה ביותר לשדרים ששלח למדינת ישראל. זהו מפנה חד. שתיקתה של הכנסת ומניעת סיעת האופוזיציה להתריע נגד זה יוצרת רושם שאין מפנה חמור ומסוכן למדינת ישראל. רוג'רס שלח מכתב נוסף למניסטר החוץ המצדי, נאמר שארצות-הברית

מ. נסים:

איננה שבעת רצון מתשובת ישראל, זו התשובה שיושב-ראש הכנסת נשען עליה, וממשלת ארצות-הברית תעשה כל שביכולתה לשכנע את ישראל לסגת מהחלטתה. אנו רואים שינוי חד בזה. החלטת הממשלה מה-21 בפברואר קדמה לדבריו של הנשיא ניקסון. זוהי עובדה ששדורים, או נאומים של הנשיא ניקסון גרמו למפנה.

לכן מבקשת סיעה אופוזיציונית רשות הדיבור בענין הודעת נשיא ארצות הברית בדבר המזרח התיכון. כיצד יכולים לחלוק על דחיפות העניין? האם לכנסת ישראל אסור להתייחס לעניין שאיש לא יכול לחלוק על חומרתו? וכי שר החוץ לא אמר שיש מפנה בנאום של הנשיא ניקסון? מדוע אי-אפשר לנו לחשוב על כך? אם הממשלה סבורה שתשובתה יכולה לגרום נזק אז הדיפלומטיה לא פסקה מישראל - הממשלה יכולה להשיב באופן בלתי מתייב, אך קולה של האופוזיציה הלא קטנה בכנסת חייב להישמע ואנו רואים בזה מפנה חמור ומסוכן לבטחון מדינת ישראל. לו היו השבוע הצעות לסדר-היום היינו יכולים להעמיד הצעה זו על חשבון מכתבו, אך השבוע אין הצעות לסדר-היום. זאת אומרת שהחלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים לא רק שלא מכירה בדחיפות הצעתנו, אלא נועלת בפנינו את הדרך. אני מבקש מחברי הוועדה להתייחס לכך.

ד. ארזי:

אני רואה חובה להגיב על משפט אחד בדבריה של חברת-הכנסת רזיאל-נאור לגבי שאננות ועירנות הציבור. אני הושב שאנו דנים היום בנושאים שאי-אפשר לומר שהלק מהכנסת עד יותר וחלק אחד עד פחות. עלינו לדעת שהעירנות אינה קטנה בממשלה. תשובתה של הממשלה הסתמכה על החלטות הכנסת.

רצוני להזכיר לחברי הוועדה כי רק לפני שבועיים - ב-17 בפברואר - דנה הכנסת בנושאים הקשורים לנושא זה - הצעות יארינג והודעות הממשלה. אי אפשר להפריד נושאים אלה. לגבי אותן ההצעות לסדר-היום השיב שר החוץ, לא היה חלל ריק מאז הדיון בכנסת ועד ליום הזה. אין גם חלל ריק מבחינה נוספת: ועדת החוץ והבטחון דנה באופן מתמיד בנושא הזה, וועדת החוץ-והבטחון היא כנסת זרטה לגבי שאלות בטחוניות ולגבי אותן שאלות מדיניות שהממשלה סבורה וגם האופוזיציה סבורה שטוב הדיון בהם בפורום של ועדת החוץ-והבטחון מאשר בפורום של מליאת הכנסת.

חבר-הכנסת נסים אמר שאי-אפשר לדרוש מהאופוזיציה שלא תשמיע את קולה, אך צריך לדעת שהצעה דחופה לסדר-היום היא אחרת מהצעה לסדר-היום. בהצעות לסדר-היום מעלות הסיעות הצעות לסדר-היום והממשלה משיבה; להצעה דחופה יש עיתוי מסויים וכל אחד מאיתנו יכול לתאר לעצמו שדוקא עתה יכולה לפול החלטה של כינוס או אי כינוס מועצת הבטחון. יש זיי נימוקים כדי לומר שהדחיפות אינה מוצדקת.

י. נבון:

כסגן יושב-ראש הכנסת אני נתקל בקושי לא קטן כאשר באה בקשה להכיר בהצעה דחופה. יש ערבות בין החשיבות לבין ענין הדחיפות. יכולה להיות הצעה חשובה אשר לא נכללת במסגרת ההכרה בדחיפות ויכולה להיות הצעה לא חשובה שכן כלולה בענין ההכרה בדחיפות. הקו המבחה אותנו לגבי הכרה בהצעה דחופה הוא: אם על-ידי העלאת הנושא במליאת הכנסת אפשר למנוע מחדל שעלול להיות. זוהי ההגדרה של הצעה דחופה. אני חוזר על כך תמיד בשיבות יושב-ראש הכנסת והסגנים ואולי כדאי שנכלול הגדרה זו בתקנון. הנושא שהזכיר חבר-הכנסת צימרמן: מניעת תשלום בעד שמורת טבע הוא ענין חשוב, כי זהו נושא שהדיון בו עלול למנוע מחדל. דוגמה נוספת: אילו היתה מועלית הצעה דחופה בענין כן ללכת לשיחות יארינג, או לא ללכת לשיחות יארינג - זו הצעה דחופה שיכולה למנוע הליכה לשיחות יארינג אם זהו רצונה של אותה סיעה; לגבי הודעת הנשיא ניקסון - הנאום כבר ננאם ואי-אפשר למנוע אותו ולכן ההצעה אינה דחופה. אין זה ענין של נושא חשוב או נושא לא חשוב, לא החשיבות עומדת כאן לויכוח אלא הדחיפות של ההצעה.

מה שהזכיר יושב-ראש הכנסת שהעלאת נושא זה עלולה לגרום לנזק מדינתי: לפי דעתי, אין זה ענין לשיקולה של האופוזיציה. אינני מסכים גם עם חבר-הכנסת ארזי, שהאופוזיציה צריכה לחשוב על כינוס או אי כינוס מועצת הבטחון - האופוזיציה רשאית להציע

י. נבון:

מה שהיא רוצה. חבר-הכנסת צימרמן אמר שכדאי לממשלה שהאופוזיציה תעלה נושא זה לדיון במליאה - על-נימוק זה רק הממשלה מסוגלת להחליט אם העלאת הנושא תהיה כדאית לה או לא. לגבי מקרה זה אמר נציג הממשלה שהעלאת הנושא עלולה לגרום נזק מדיני.

היו"ר י. ישעיהו: השאלה העומדת לפנינו היא אם יש להכיר או לא להכיר בדחיפות ההצעה לסדר-היום.

מ. נסים: רצוני להעלות הצעה ואם היא תתקבל אולי לא נצטרך להצביע. ליושב-ראש הכנסת יש סמכות, לפי סעיף 32(א), להוסיף סעיפים לסדר-היום. אם יושב-ראש הכנסת יהיה מוכן להוסיף סעיף הצעות לסדר-היום בשבוע זה אנו נוכל לשקול זאת ולהפוך את הצעתנו הדחופה לסדר-היום להצעה לסדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו: אינני יכול לעשות עיסקות הסדר בישיבה. חבר-הכנסת נסים יכול לנהל משא-ומתן עם יושב-ראש הכנסת אחרי הישיבה.

עלינו להחליט עתה אם לקבל את לדחות את הערעור.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות את ערעורם של חברי-הכנסת רזיאל-נאור וקלינגהופר על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים על אי הכרה בדחיפות הצעתם לסדר-היום בנושא: "הודעת נשיא ארצות הברית בדבר המזרח התיכון".

היו"ר י. ישעיהו: על מועד הישיבה הבאה או דיעכם.

הישיבה נבעלה בשעה 10.05.